

1,80€

núm. 50
desembre 08

culturàlia

Revista cultural de Tàrraga

XI Premis Culturàlia

Reconeixement
al mèrit social
i cultural de la
ciutat de Tàrraga

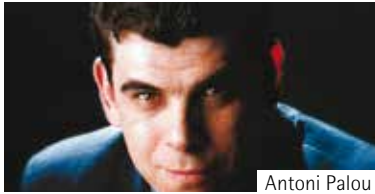
4 actualitat
XI Premis
Culturàlia

8 entitat
Cantaires de
Ramon Carnicer

14 comarca
Els Estincells
Poblat ibèric del segle III
aC, a Verdú

Portada 50
XI Premis Culturàlia

Antoni Palou

Editorial

Contra la crisi... Cultura

Immersos en la boira que tant ens allunya, i alhora, tant ens apropa, l'agenda cultural de les nostres contrades no deixa de sorprendre'ns i aquí en van uns quants exemples. El primer, en el marc de la 28ª Fira de Teatre al Carrer, l'espectacle de la companyia Carabosse al Talladell, un autèntic plaer per als sentits que ens va deixar gratament sorpresos. Passejar pel carrer Major, pel carrer Forn, i demés carrers empedrats en aquest entorn urbà tan ben cuidat pels seus veïns, i fruit a altes hores de la nit d'aquests artilugis de foc i ferro, xemeneies enceses, arbres de foc, etc... va ser una de les propostes més atrevides i alhora engrescadores que la Fira ens va portar en aquesta edició, i que a la vegada va integrar, al propi certamen, entorns urbans que romanien allunyats del centre.

A més, no ens podem oblidar de l'obra del nostre pintor Josep Minguell, aquesta vegada a la vall del Corb i a la seva ermita de Santa Maria de la Bovera, on l'artista ha reflexat el paisatge de l'entorn del santuari de Guimerà i de la pròpia vall, la tradicional processó de Guimèra i la llegenda de la troballa, tot esperant la continuació de la seva obra a l'església parroquial de Tàrrrega, que aviat encetarà una nova etapa, en aquest magne projecte del que tenim la sort de gaudir.

I una d'aniversari, el cinquantenari de l'Agrupament Mestre Güell-Roger de Llúria de Tàrrrega, "El Cau"; aquest any ens han preparat un seguit d'activitats recordant aquesta tasca d'escoltisme i guiatge targari -com a ells els agrada dir- i d'estimació a la natura, actes que culminaran amb els campaments i el sopar commemoratiu al mes de setembre. És un altre dels exemples d'aquesta vigorosa societat civil targarina que silenciosament va fent país i educant a la vegada, valors que ara tornen a sorgir amb força. Des d'aquí el nostre reconeixement. I quina recepta convindria davant la crisi que ens envolta? La solució és fàcil, senzilla i econòmica: Cultura. La tenim al nostre abast, no sols als teatres i museus de la nostra ciutat i província, sinó també en el nostre entorn, nodrit de castells, forteses, temples, paratges encisadors i rutes que cal descobrir; tot això ho tenim a prop i ens està esperant, amb les seves llegendes, històries de les que ens hem de sentir còmplices i fer-les nostres.

Un bon home em va dir ja fa temps "la casa és la presó de l'home lliure" i no li mancava raó; per tant, la depressió econòmica (recessió o ralentització...) no podrà amb nosaltres i cal combatre-la amb cultura, ras i curt. ☺

sumari

Els articles publicats a *Culturalia* només reflecteixen l'opinió de qui els signa. El Consell de redacció de la revista es reserva el dret de publicar o no les cartes adreçades al director i de resumir-ne els continguts.

2 editorial Contra la crisi... Cultura		3 notícies	4-6 actualitat XI Premis Culturàlia
7 opinió Visita a l'Exposició Internacional Zaragoza2008	8-10 entitat Cantaires de Ramon Carnicer	12-13 memòria històrica 20 anys Centre Cultural	14-17 comarca Els Estincells Poblat ibèric a Verdú
18-19 entrevista Benjamí Tous Artista polifacètic	20-21 rutes culturals Castellfollit del Boix a Castellar Gàver i Altadill	22-23 la cuina agenda llibres	

culturalia

Revista cultural de Tàrrrega

Núm. 50 | desembre '08

Direcció
Antoni Palou
Centre Cultural de Tàrrrega

Directora executiva
Roset Torruella

Redacció
Arboló Monell
Judith Pinós

Correcció
Judith Pinós

Disseny i publicitat
Núria Aranés
Silvia Pedreira

Fotografia
A. Marcos Torruella
Antoni Palou
Pep Vall

Col·labora
Antoni Palou
Pep Vall
Jordi Auberni Serra
Roset Bergada
Ajuntament de Tàrrrega

Edició i màrqueting
Centre de Disseny Innova, sl
Av. Catalunya, 61, entl. 1a < Tàrrrega
Tel. 973 314 698 < Fax 973 314 699
culturalia@centredisseny.com
www.centredisseny.com

Dipòsit legal: L-1528/98

Temporada de Teatre 2008-09

El passat 25 d'octubre Tàrraga va aixecar el teló de la Temporada de Teatre 2008-2009 amb la representació d'"Espectres" d'Henrik Ibsen, amb la Companyia del Teatre Romea; una obra que forma part dels set coneguts muntatges escènics programats per aquesta tardor-hivern, que tindran lloc al Teatre Ateneu fins al 14 de febrer.

En el marc de la temporada de teatre, els targarins han gaudit ja de les obres 'El Llibertí' d'Eric-Emmanuel Schmitt; 'La forma de les coses' de Neil LaButte, de la companyia La Troca i Teatre Lliure.

Entre les obres programades cal citar també 'Gosses' de Ferderman, Kartun, Caniglia i Martínez Bel, amb la Cia. Albenia Teatre; 'L'aigua' de Jesús Moncada, amb les Antonietes i 'Germanes' de Carol López, amb la companyia Focus, a més de l'estrena de l'espectacle de dansa 'Serrat balla', fins ara només vist al darrer Festival Castell de Peralada.

Fins al mes de març els menuts també poden gaudir del teatre gràcies a la programació infantil de La Xarxa. El grup de teatre local BAT, també presenta obres durant aquests dies, 'Avi jove vol companyia', els dies 25 i 26 de desembre i 'Els Pastorets' de Folch i Torres, els dies 4 i 6 de gener. Una acurada programació teatral per gaudir de la cultura.

Fira Tàrraga rep el premi Abacus 2008

Fira Tàrraga va ser distingida, aquest mes de novembre, amb el Premi Abacus 2008 de la Cultura, per fer de Tàrraga i, per extensió, de Catalunya, un referent dins les arts escèniques a Europa, a través d'un model de festival de teatre obert i accessible que garanteix la promoció de la cultura en tots els nivells socials.

L'alcalde de Tàrraga i president del Patronat de la Fira, Joan Amézaga, acompanyat d'altres autoritats i de membres de l'equip organitzatiu del certamen, van recollir aquest guardó de mans del president de la Generalitat, José Montilla. Aquesta distinció se suma als reconeixements que ha obtingut la Fira al llarg dels anys per la seva tasca cultural.

Destacar també que Fira Tàrraga va abaixar el teló de la seva 28a edició amb un balanç molt positiu i una generosa afluència de públic i professionals, refermant l'aposta de la direcció artística per la qualitat, l'originalitat i, sobretot, per les companyies que utilitzen el carrer com l'espai idoni per desenvolupar les seves creacions escèniques; posant de manifest la seva voluntat perquè Tàrraga sigui un veritable espai per a la creativitat i per a la innovació, assumint l'ingredient de repte, d'aventura i d'emoció que això comporta i donant un espai per a la creació a les companyies que experimenten i que busquen noves dramaturgies.

El programa oficial de Fira Tàrraga va estar configurat per una vuitantena d'obres i inaugurat per la companyia targarina Efímer amb el seu espectacle 'Pop3', distingit amb el Premi Caixa Catalunya.

14è aniversari de la Biblioteca Comarcal

La Biblioteca Comarcal de Tàrraga va celebrar, l'últim cap de setmana de novembre, el seu 14è aniversari amb una doble cita cultural, el divendres es va celebrar un recital poètic 'Textures de Baudelaire amb trenats de Debussy', a càrrec del tàndem que formen l'actriu Gemma Reguant i la pianista Anna Alemany. Dissabte va ser el torn dels menuts de la casa que van poder gaudir de l'espectacle infantil 'Música Dibuxada', protagonitzat per Lluís Maria Bosch i Carolina Rius, muntatge de petit format adreçat a nens i nenes d'entre 3 a 8 anys on es combina la música i les arts gràfiques.

Inaugurada a finals del 1994, la Biblioteca de Tàrraga ha anat incrementat progressivament el nombre d'usuaris i també el seu fons documental, amb gairebé 50.000 referències entre llibres, CDs i DVDs a l'abast del públic. A més, durant aquest últim any, l'equipament ha consolidat la col·laboració amb els centres escolars de la comarca realitzant visites de formació i les anomenades Hores del Conte.

El proper 2009 l'Ajuntament invertirà 200.000 euros en millores a la Biblioteca, redistribuint la segona planta amb l'ampliació d'espai de lectura, compra de mobiliari i reforç de la il·luminació a tot l'interior de l'edifici.

08

Text: Judit Pinós i F. Gasull
Fotografia: A. Marcos

XI Premis Culturàlia

Lliurament al mèrit social i cultural de la ciutat de Tàrraga

Des de fa onze anys, el Centre Cultural de Tàrraga distingeix a persones, institucions o entitats que han tingut una trajectòria destacada i vinculada en el desenvolupament cultural de Tàrraga i comarca. Per decidir els guardonats es reuneix un jurat, integrat per representants del Centre Cultural, l'Ajuntament de Tàrraga, el Consell Comarcal de l'Urgell i la Cambra de Comerç i Indústria, encarregats de valorar les diferents trajectòries.

Francesc Rufes rep el trofeu per la seva trajectòria artística.

Magí Mateu Argelich rep el trofeu per la seva dedicació social i cultural.

L'Orfeó Nova Tàrraga rep el premi com a entitat que ha destacat per la promoció musical i cultural.

Els propietaris de l'edifici Artapa per la restauració arquitectònica-urbanística.

L'Associació de Sant Antoni Abat d'Anglesola distingida per a l'organització de la Festa dels Tres Tombs des de fa 25 anys.

L'acte de lliurament dels guardons al mèrit social i cultural té lloc en el marc d'un sopar de gala, que en aquesta ocasió es va celebrar el passat dia 22 de novembre a la Sala de Festes del Restaurant La Granja de Tàrraga.

A nivell individual s'atorgaran sengles premis a l'activista cultural Magí Mateu i Argelich i al pintor Francesc Rufes i Bella. Així es va homentjar a Magí Mateu per la seva dilatada trajectòria difonent la vida cultural targarina, treballant amb un tarannà humil sovint des de l'ombra.

De Francesc Rufes es va destacar la seva obra on demostra la seva habilitat per plasmar en els llenços la textura del paisatge de secà, sobretot de la comarca de La Segarra.

Per la seva banda, l'Orfeó Nova Tàrraga va rebre el Culturàlia en la categoria d'entitat, premiant la seva llarga carrera difonent la música polifònica a Ponent. En el decurs de gairebé cent anys, han passat per les seves files nombroses veus de la ciutat i el seu naixement va lligat a la creació de la

Societat Ateneu

L'arquitectura també va tenir el seu apartat i en aquesta ocasió es va reconèixer la restauració de l'immoble on s'ubica el bar restaurant Art-Tapa, al carrer Major de la capital de l'Urgell. El seus propietaris han conservat amb sensibilitat l'estil arquitectònic original d'un edifici que, entre altres curiositats, allotjà un jove Santiago Ramon y Cajal.

Dins l'àmbit comarcal, es va atogar el premi a l'Associació de Sant Antoni Abat d'Anglesola, que des de fa 25 anys organitza la llúida Festa dels Tres Tombs.

Destacar finalment que el trofeu dels premis Culturàlia 2008 és obra de l'artista Àngels Batlle, natural de Lleida i alumna de l'Escola d'Art i Superior de Disseny Ondara.

Durant l'última dècada, el Centre Cultural de Tàrraga ha lliurat més d'una cinquantena de guardons Culturàlia, i continuarà distingint a les persones, institucions o entitats vinculades amb la cultura i la societat targarina i urgellenca. 🌱

Vista general del sopar de lliurament dels XI Premis Culturàlia.

Visita a l'Exposició Internacional Zaragoza 2008

Expedició a Saragossa.

El passat 14 de setembre realitzàrem la visita-excursió a l'Exposició de Zaragoza. Cal dir que les exposicions internacionals són una cosa del segle dinou, quan servien per donar a conèixer les novetats industrials.

Fixeu-vos que els països més importants no van delirats de fer-ne. En canvi observeu que en el termini de 16 anys, n'hem fet dues a Espanya i una a Portugal. Sobren els comentaris.

Llavors, quin sentit tenen les expos actualment? Doncs són una ocasió per impulsar una ciutat o zona, injectant-hi

milers de milions de diners públics, i un aparador de propaganda presumptament mundial.

I quin contingut hi ha? Doncs bàsicament audiovisuals, artesanía i publicitat de cada país expositor, però amb molt poca substància, ja que els productes industrials i comercials es presenten directament, i al dia, per les firmes productores.

Així per què cal visitar-les? Perquè no deixen de ser una mostra de països de tot el món amb aspectes interessants i curiosos, especialment per les persones que no aniran a aquells llocs, i un experi-

ment arquitectònic-decoratiu agosarat i estimulante, així com un conglomerat humà, variat i multicolor on val la pena d'anar-hi i perdre-s'hi, jo diria que d'un a tres dies màxim.

Això sí: Visitar de dia i no perdre's l'ambient nocturn; canvia totalment i té un atractiu més lúdic i festiu, amb un ampli ventall de possibilitats d'oci, musicals etc. que, ja que s'hi va, val la pena d'aprofitar-lo.

És el que vàrem fer l'expedició del Centre Cultural, i sembla que amb plena satisfacció per tothom.

centre cultural de Tàrraga

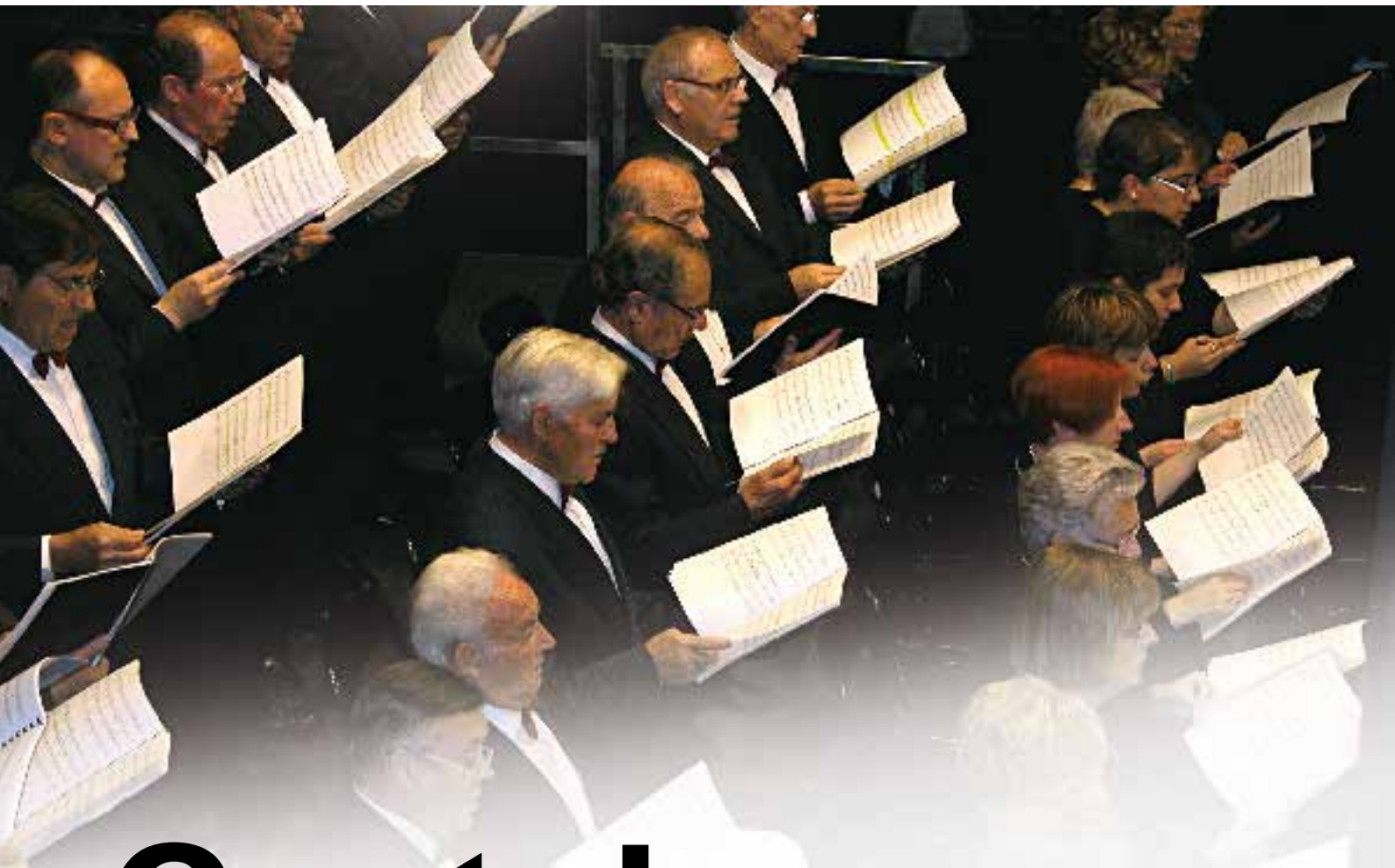
Les tertúlies del dijous

Els transgènics, esperança o amenaça

El dia 15 de gener de 2009, al restaurant Daus de Tàrraga, a les 21h.

Cantaires de Ramon Carnicer

Fent els honors a l'il·lustre compositor targarí

Text: Judit Pinós
Fotografia:
F. Gasull, A. Marcos
Coral Ramon Carnicer

En una data tan significativa com és el 23 d'abril, l'any 1994, naixia a Tàrrrega una nova coral, que tenia entre els seus objectius, donar a conèixer l'obra de diferents compositors targarins i de la comarca de l'Urgell. La iniciativa va sorgir d'un grup d'excantaires de Tàrrrega i el nom escollit va ser el d'un il·lustre fill de la capital, compositor de renom internacional, Ramon Carnicer.

Ramon Carnicer i Batlle, compositor targarí (Tàrrrega 1789-Madrid 1855). Fou el compositor i músic més important de tot l'Estat espanyol durant la primera meitat del segle XIX. Les seves idees liberals dins un context polític advers el van portar a exiliar-se a Maó i a Londres. A més va viatjar a París i a Itàlia. Al llarg de la seva brillant carrera professional fou el director de concerts al Saló de Palau i del Teatre de la Santa Creu de Barcelona. L'any 1827 la seva fama provocà que Ferran VII, tot i considerar-lo 'un negre' (personatge d'idees liberal i oposades al règim del monarca absolutista) el fes traslladar per força (com a 'prisionero de estado') a Madrid. El 1828 va dirigir 25 representacions d'òperes als teatres del Príncipe i de la Cruz. A més, va ser el director dels teatres musicals madrilenys i del Teatro Real i el Teatro del Circo, així com professor del Reial Conservatori de Maria Cristina. Al final de la seva vida havia escrit més de 200 obres musicals.

La Coral

La Coral Ramon Carnicer va escollir el nom del compositor targarí per retre-li homenatge.

Aquesta agrupació musical està formada per prop de quaranta veus mixtes d'arreu de la comarca de l'Urgell, Tàrrrega, Agramunt, Verdú, Guàrdia de Tornabous, Guissona... i han estat dirigides fins l'any 2000 per Carles Manuel Molina; a partir d'aquesta data, pren el relleu Maria Mercè Salvadó, directora de la Coral fins al moment actual i vinculada a l'entitat des dels inicis com a sots directora.

El seu objectiu és recuperar l'obra del compositor local

El seu repertori ha estat configurat, des de sempre, per peces dels clàssics europeus i estatals i també locals. Així, en els seus concerts podem escoltar melodies de Wagner, Brahms, Bach,

Mozart, Pau Casals, Fauré, Mompou, mestre Güell, Enric Miró... però la base principal de la Coral és recuperar el nom de Ramon Carnicer a partir de les seves creacions, i per poder fer-ho, prèviament hi ha hagut una important tasca de recerca, recuperació i transcripció del seu llegat musical, dispers per diferents zones de la geografia estatal, des de l'Abadia de Montserrat fins a Madrid, i sense catalogar fins l'any 1997.

Recuperació del llegat de Carnicer

Quan aquesta Coral targarina va iniciar la seva trajectòria, les obres del compositor que dóna nom a l'entitat, Ramon Carnicer, estaven disperses per diferents biblioteques i arxius. Gràcies a la seva tasca, actualment l'obra de Ramon Carnicer és més fàcil de consultar; han aconseguit normalitzar la seva situació pel que fa a catalogació tot i que físicament continua situada en diferents espais de la geografia estatal. Així, a partir dels esforços dels cantaires, centrats en la recuperació de l'obra del compositor targarí, capitanejats pels coneixements musicals de Mercè Salvadó, i gràcies a l'impuls re-

but en tot moment des de la Regidoria de Cultura de l'Ajuntament de Tàrrrega, el 150 aniversari de la mort de Ramon Carnicer, l'any 2005 es van celebrar unes jornades d'estudi dedicades a tractar les diferents facetes de l'obra del compositor català, en les quals hi van participar diferents musicòlegs d'arreu de l'estat. Durant els tres dies del simposi els experts van oferir la seva visió sobre la trajectòria artística de Ramon Carnicer i els treballs presentats en forma de ponències es van recollir en un llibre 'Ramon Carnicer. Actes de les Jornades d'estudi. Tàrrrega, 26 i 27 de novembre de 2005', de la Col·lecció Natan, una edició a cura de Màrius Bernadó i Francesc Cortès, on com molt bé es diu en la presentació 'amb el recull de les contribucions que es van fer durant les Jornades no es pot donar la tasca per finida: tot just podem dir que està iniciada'. Abans de l'edició d'aquest llibre no existia cap estudi que actualitzés la informació transmesa des del segle XIX. Hi havia un parell de punts de partida: 'Catálogo de las obras de Ramon Carnicer' de Víctor Pagán i Alfonso Vicente, que va sistematitzar i localitzar el gruix de la producció del compositor l'any 1997. El segon punt de partida era la recuperació que es va fer al Teatro Real de Madrid de l'òpera 'Elena e Costantino', el març del 2005, un dels títols operístics de la faceta més interessant de Carnicer com a compositor.

El tercer punt de partida són les actes de les jornades d'estudi realitzades a Tàrrrega, un recull que posa de manifest la importància de Carnicer dins el context musical del segle XIX.

Estrenes destacades

Prenent com a referent l'obra de Ramon Carnicer, aquests cantaires urgellencs amateurs han aconseguit destacades fites musicals al llarg dels seus 14 anys d'història. En aquest sentit cal fer esment d'èxits notoris com la recuperació i estrena de 'Les Completes' de Ramon Carnicer. 'Les Completes' (una de les peces musicals més importants del targari) és una obra musical amb text religiós (salmes i epístoles de la Bíblia); era costum, antigament, que un compositor dediqués unes completes a la seva ciutat natal, i aquest és el cas

de les Completes de Ramon Carnicer. Des de la Coral es van recuperar totes aquestes peces que estaven perdudes i es van transcriure (les peces estaven manuscrites i es van passar a partitura) perquè poguessin ser interpretades. La recuperació i transcripció va córrer a càrrec de Mercè Salvadó. Gràcies també a la col·laboració de l'Ajuntament de Tàrrrega i la Regidoria de Cultura, s'han recuperat totes les partitures de

luminació i so de la BAT i de membres dels amics de la sardana de Tàrrrega.

Entre les seves actuacions cal esmentar també la interpretació de la 'Misa Solemnis' també de Carnicer; el 'Rèquiem' de Gabriel Fauré; l'Oratori de Nadal' i l'Epifania' de Bach i la 'Missa d'Advent' de Frederic Mompou.

A més, la Coral Ramon Carnicer parti-

Moment d'un dels assajos dels membres de la Coral Ramon Carnicer

'Les Completes', estrenades el 2005 al Teatre Ateneu i tornades a interpretar el 2008 al mateix teatre.

La posada en escena de les Completes suposa moltes hores d'assaig i un import elevat, ja que per presentar-les al públic cal una orquestra, solistes i demanar la col·laboració d'altres cantaires; generalment acudeixen a la cita membres de l'Orfeó Nova Tàrrrega, Capella de Música. Un pressupost extraordinari que normalment assumeix la Regidoria de Cultura de l'Ajuntament de Tàrrrega.

Continuant amb l'apartat d'estrenes cal citar també 'El Rèquiem' de Carnicer, recuperat per Carles M. Molina i estrenat amb cor, solistes i orquestra, el 20 de desembre de 1997.

A més, l'any 1996 es va estrenar 'La Cigüeçita de Belén' d'Enric Granados. Entre els èxits assolits per la Coral, destacar l'escenificació del 'Pessebre' de Pau Casals; com si es tractés d'uns pastorets musicals. Els cantaires de la coral Ramon Carnicer van comptar amb la col·laboració dels tècnics d'il-

luminació i so de la BAT i de membres dels amics de la sardana de Tàrrrega. Entre les seves actuacions cal esmentar també la interpretació de la 'Misa Solemnis' també de Carnicer; el 'Rèquiem' de Gabriel Fauré; l'Oratori de Nadal' i l'Epifania' de Bach i la 'Missa d'Advent' de Frederic Mompou. A més, la Coral Ramon Carnicer participa en els concerts de Festa Major de maig i els del mes de desembre a la capital de l'Urgell, també els del dia de la Mare de Déu del Carme, així com diferents propostes que sorgeixen durant l'any i que els arriben des del Consell Comarcal, des de la regidoria de Cultura o des de diferents entitats.

El passat 30 de novembre van organitzar un concert de Catalunya Coral en el qual van participar la Coral Caelum de Barcelona, la Coral Ariadna de la Garriga i la Coral Ramon Carnicer. Finalment cal citar que aquesta entitat està oberta a tothom qui estimi la música i a la vegada desitgi retre homenatge a la figura de Ramon Carnicer, tot reconstruint el passat musical de la capital de l'Urgell. ☺

Bibliografia:

'Ramon Carnicer. Actes de les Jornades d'estudi. Tàrrrega, 26 i 27 de novembre de 2005', edició a cura de Màrius Bernadó i Francesc Cortès. Natan Estudis. 2008

'Tàrrrega', de Jaume Espingosa i Marsà. Cossetània edicions, col·lecció La Creu del Terme, 2001.

CONSELL COMARCAL
DE L'URGELL

Música i Teatre a l'Urgell

Per combatre el fred i les baixes temperatures de l'hivern, el Consell Comarcal de l'Urgell i els Ajuntaments us conviden a assistir als concerts i representacions teatrals que es realitzaran a diverses poblacions de la comarca, del 19 de desembre al 28 de desembre de 2008.

Us hi esperem !

19/12/08

AGRAMUNT

Escola de Música
d'Agramunt
Casal Agramunt
17 h

21/12/08

EL TALLADELL

Coral infantil M. Güell
i l'Orfeó Nova Tàrraga
A l'església
12 h

21/12/08

PUIGVERD

D'AGRAMUNT

Coral Infantil Mestre Güell
Local social
19 h

25/12/08

CASTELLSERÀ

Coral Flors d'Urgell
Església Parroquial
12 h

26/12/08

ROCALLAURA

Nits d'hivern a l'Urgell
Grup Ainur
Local social
21 h

26/12/08

AGRAMUNT

Concert amb les Corals
Bon Cant i Avui
Església Parroquial
13 h

26/12/08

ANGLESOLA

Concert de les Corals
Sant Jordi d'Anglesola,
Bellpuig i Mollerussa
Centre de Sersels
18 h

26/12/08

**ROCAFORT DE
VALLBONA**

Pessebre vivent
18.30 i 19.30 h

26/12/08

LA FULIOLA

Concert de Sant Esteve
Pollesportiu
19 h

28/12/08

MALDÀ

Coral Flors d'Urgell
Local Social
12 h

28/12/08

TÀRREGA

Coral Ramon Carnicer
Església de la Mercè
17 h

CONSELL COMARCAL
DE L'URGELL

Consell Comarcal de l'Urgell

Carrer Agoders, 16 - 25300 TÀRREGA - Tel. 973 500 707
turlsm@urgell.cat - www.urgell.cat

20
anys
1988-2008

Centre Cultural de Tàrrrega

Text i fotografia: Santi Puiggené

Moments que fan història

centre cultural de Tàrrrega

Amb motiu del vintè aniversari de l'inici de les activitats del Centre Cultural de Tàrrrega, una de les persones vinculada a aquesta entitat des dels inicis, el senyor Santi Puiggené, ha volgut commemorar-ho plasmant els seus records i vivències en aquestes pàgines. En aquesta ocasió, el senyor Puiggené ha rememorat les primeres activitats del Centre, en properes edicions ens anirà desglossant, record a record, altres etapes d'aquesta entitat targarina.

m memòria històrica

Sempre que parlo, escric o participo en les activitats del Centre Cultural, sento en el més profund del meu cor, una agradable sensació de goig i felicitat que afluïx i curulla per tots els sentits i els racons més amagats de la meua persona. És un autèntic plaer tornar a recordar els bells temps passats, plens de nostàlgia, melangia i profitosos records.

Eren els últims mesos de l'any 1987, el cor de la nostra entitat començava a bategar, amb l'esforç i l'empenta d'una bona colla de targarins i targarines, enamorats de l'art, la història, la cultura popular i totes les nostres costums i tradicions.

Alguns venien del Centre Comarcal de Cultura, altres començàvem il·lusionats poder formar part de l'ampli ventall cultural que la nova entitat ens brindava.

El matí del diumenge 29 de novembre de 1987, a la Sala d'Actes de la Casa Cultural, després d'una llarga i animada Assemblea, quedà constituïda i aprovada per la majoria d'assistents la nova entitat targarina, anomenada Centre Cultural de Tàrrrega.

Al front de la nova entitat, i com a comissió promotora o gestora, hi havia els següents senyors: Josep Castellà

Formiguera, president; Antoni Prats Sàrries, vicepresident; Josep Saurina Perelló (+), secretari; Antonio Ortiz Secanell, Xavier García López i la senyora Maria Pascual Colilles, vocals; figurant com a col·laborador Jaime Espinagosa Marsà.

També varen ser anomenats, en assemblea, per redactar els Estatuts de Règim Intern, els senyors Joan Tous Sanabria (+), Francisco Carrasquer Lamod i Antoni Canals Morera.

Es treballà de valent per posar en rodatge la nova associació, sense regatejar esforços ni hores de treball en reunions, contactes, promoció de socis, posada en funcionament de les seccions...

Va ser una feina dura, difícil però sortosament, molt fructífera ja que actualment, i després dels anys encara segueix funcionant molt acuradament i amb gran força les primitives seccions de Filatèlia i Numismàtica, Col·leccionisme, Excursions, Iniciatives...

Fruit del treball i l'esforç de tots, va ser una agradable realitat poder començar les activitats del nostre Centre amb una conferència inaugural el dia 6 de juny de 1988.

Amb el tema 'Sota la protecció del

Tribunal Constitucional', el senyor Francesc Pera Verdaguer encetà oficialment les activitats de la nostra estimada entitat.

A continuació, la secció d'excursions organitzà, pel dia 27 de novembre de 1988, una sortida matinal visitant el més destacat i interessant de Belianes, Maldà, Vallbona de les Monges i el Santuari del Tallat.

Va ser un matí molt profitós on rivalitzaven la bellesa i melangia dels paisatges plens d'aromes i colors de tardor, amb la grandesa del Castell de Maldà i l'austeritat i harmonia del Monestir de Vallbona i el Santuari del Tallat, tots corulls d'història i art. Amb la conferència del senyor Pera i l'excursió matinal, començaven les activitats, i la petita història de la nostra entranyable entitat amb gran optimisme i moltes ganes de fer Cultura Popular.

Han passat els anys i aquella petita guspira cultural s'ha convertit en una gran flama que ens il·lumina plenament la drecera del camí, albirant un il·lusionat i engrescador futur ple de noves activitats culturals, recreatives i d'esbarjo al servei de tots els targarins i targarines.

Centre Cultural de Tàrrrega, per molts anys i endavant!

Els Estinclells

Un poblat ibèric del segle III aC, a Verdú

Text: Judith Pinós
Fotografia: Centre d'Estudis Lacetans

Aquest assentament ilergeta ha sorprès als seus estudiosos amb diverses troballes importants, la darrera, presentada en societat el passat mes d'octubre, ha estat la descoberta d'una instal·lació de premsat in situ. El poblat ibèric dels Estinclells és un llibre obert que ens parla d'una part de la nostra història a través del llegat que els ilergets van deixar en aquesta terra a l'establir-s'hi.

En un revolt de la carretera que va de Verdú a Sant Martí de Maldà el temps s'atura, i entre els camps de conreu podem descobrir el poblat ibèric dels Estinclells, un llibre obert que ens parla d'una part de la nostra història a través del llegat que els ilergetes van deixar en aquesta terra al establir-s'hi.

L'any 2002, fruit de diferents casualitats, Ramon Cardona va arribar a Verdú i va sentir a parlar per primer cop del poblat ibèric dels Estinclells, a la seva amiga Àngels Escolà. Sis anys més tard, aquest assentament ilergeta ha sorprès als seus estudiosos amb diverses troballes importants, la darrera, presentada en societat el passat mes d'octubre, ha estat la descoberta d'una instal·lació de premsat in situ, característica que la fa rellevant.

Però abans d'entrar en més detalls us proposem fer un petit recorregut històric per les diferents campanyes d'excavació que han tingut lloc en aquest assentament; per això cal remuntar-nos a l'any 2002.

Inici de les campanyes d'excavació

Quan Cardona va entrar per primera vegada als Estinclells va poder observar que hi havia moltes restes de ceràmica en superfície, després d'informar-se més a fons i assabentar-se que el poblat ja estava fixat en algunes cartes arqueològiques del anys vint elaborades per l'Institut d'Estudis Catalans, va continuar indagant i va descobrir també que ja es tenia notícia de l'assentament a finals del segle XIX (era una informació recollida pel mossèn local el qual tenia la teoria que el nom d'Estinclells venia "d'extingit" i que aquell poblat podia ser l'antic Verdú).

Durant els anys 50, alguns verdunins, juntament amb l'arqueòleg i historiadore local el Sr. Ramon Boleda, van fer diferents prospeccions als Estinclells, gràcies a les quals van descobrir ceràmica, àmfores i curts trams de dos murs ibèrics, però tot havia quedat aquí fins l'any 2002.

Ramon Cardona és arqueòleg i per la seva passió forma part del Centre d'Estudis Lacetans, una associació científic-

ca i cultural, sense ànim de lucre, dedicada a impulsar, recolzar i promoure les activitats que tinguin com a objectiu l'estudi, la recerca o la divulgació del patrimoni cultural i natural. Després de visitar per primer cop l'assentament, Cardona es va posar en contacte amb els companys de la secció d'arqueologia del Centre, David Asensio, Jordi Morer, Josep Pou i Conxita Ferrer, que

en aquells moments estaven excavant a Solsona, per visitar l'assentament de Verdú. Van contactar també amb el Museu Comarcal de l'Urgell i Oriol Saula es va sumar a l'equip que ha promogut l'inici dels treballs d'excavació en aquest assentament ibèric, realitat que ha estat possible, entre d'altres, gràcies a l'amabilitat i la comprensió de l'actual propietari del terreny, el Sr. Josep Maria Bellart.

El poblat està situat dalt d'un turó des d'on es divisen els fèrtils camps urgellencs.

El jaciment dels Estinclells està situat estratègicament dalt d'un turó des d'on hi ha una àmplia visió sobre els fons fèrtils de l'Urgell. A aquest grup de professionals, després de valorar el terreny, els va semblar que era un jaciment interessant de treballar, que podia aportar molta informació sobre el món iber i més concretament sobre el món ilergeta, un gran desconegut. Tal com afirma Cardona, 'en aquest sentit ho vam encertar i el jaciment de seguida ens va començar a donar informació'. Així, Centre d'Estudis Lacetans, Museu Comarcal de l'Urgell i Món Iber Rocs S.L. van sumar esforços i es van posar a treballar.

Van plantejar una campanya inicial d'excavació, l'any 2002, per veure què donava el terreny. Van començar

ovoide, delimitat per una muralla o mur de tanca perimetral, de molt bona factura i 1,20 metres d'amplada. Hi ha una bateria de divuit cases que s'adossa a la muralla i a la vegada adossades entre elles. Aquestes unitats domèstiques conformen el bloc constructiu que constitueix l'eix central del nucli dels Estinçlells. N'hi ha de dos model bàsics: un primer bloc minoritari de sis o set cases d'estructura complexa, tres o quatre estances i dues plantes (les cases 6, 4, 2, 1, 3 i 5), i un segon bloc de cases més modestes conformades per un únic espai (o com a molt dues estances). Una bassa o cisterna central i un carrer circular que dona accés al barri de cases i que dona el tomb a aquesta bassa, acaben de configurar l'assentament".

Les hipòtesis

L'arqueologia és una ciència que estudia les societats basant-se en els objectes materials que es troben al llarg de la història. Així, es van forjant hipòtesis, però sempre cal anar avançant juntament amb els resultats.

Al llarg d'aquestes campanyes d'excavació han sorgit diferents hipòtesis al voltant d'aquest assentament, com explica Ramon Cardona, al principi pensaven que es tractava d'un poblat inacabat perquè la bateria de cases quedava en un punt interrompuda, després van poder veure que aquesta

les tasques per un punt on els sembla que hi podia haver la muralla. Els càlculs van ser correctes i van descobrir una casa gran i al darrera la muralla original amagada entre els marges. La casa 1 comptava amb bastants metres quadrats, "el que ens va començar a fer pensar que estàvem davant d'un jaciment important", segons explica un dels responsables dels treballs.

Aquesta casa 1 va propiciar, a més, una altra descoberta: la d'un enterrament infantil (els ibers feien un tractament especial als nens, enterraments rituals dins de les cases).

Els arqueòlegs van continuar amb les campanyes d'excavació i durant els primers anys van descobrir tot un barri de cases grans molt regulars, de forma trapezoïdal, que feien servir la muralla com a paret posterior de l'habitatge, i a més de la muralla, van trobar també un fossar defensiu i una bassa.

Els resultats de les excavacions eren engrescadors i dos anys després del seu inici oferien ja un coneixement notable de la naturalesa i evolució del poblat. Segons informació recollida d'un article publicat pels estudiosos del poblat,

a la revista 'Cota Zero' l'any 2004, sabem que "es tracta d'un assentament fortificat, ubicat a l'extrem d'un promontori allargassat de forma característica de península, de manera que l'habitatge ibèric té un accés senzill només per una única banda. És en aquest punt on, de forma lògica, es detecta la presència d'un fossar defensiu. És un recinte d'estructura simple, de forma

interrupció era intencionada: el barri de cases s'acabava en un punt per deixar tot un espai lliure que estaria relacionat amb una activitat econòmica important del jaciment, com per exemple la ramaderia. El món iber ilergeta era un món d'economia mixta, agrícola i ramadera, la distribució de l'espai del propi jaciment i la bassa fan pensar en la presència de la ramaderia.

La distribució de l'espai del jaciment i la bassa fan pensar en la presència d'activitat ramadera

L'activitat tèxtil també estava present, això ho corroboren les nombroses restes de teler realitzades en fang que s'han trobat (a la casa 6 apareix tot un teler sencer).

El comerç internacional que hi podia haver a l'època també es veu reflectit als Estinçells, on s'han trobat àmfores de diversos punts de la Mediterrània i també peces exòtiques lligades al comerç púnic.

La troballa d'enguany, una instal·lació de premsat, ha estat totalment inesperada i fa replantejar als experts una altra de les activitats econòmiques que es podien dur a terme al poblat: el premsat (encara per concretar si es tracta d'oli o de vi). La importància d'aquest descobriment radica en el fet de trobar tota la instal·lació (la base de premsa, el canal, la pica grossa i areses de biga cremada segurament de la palanca de la premsa) in situ; la casa on s'ha descobert es va cremar i això va sepultar tots els elements del taller de premsat. El vestíbul per on s'entra a aquest taller dona a dues cases més, pel que fa pensar també que es podria tractar d'un complex dedicat a aquesta activitat. A nivell del món iber peninsular, la instal·lació de premsat dels

Estinçells és la més ben conservada.

L'estructura del poblat, amb espais amplis, i la composició i distribució de les cases (amb un barri d'habitatges de dues plantes i diferents estances) fa pensar que els Estinçells era un assentament de classe alta, on hi vivia gent que donava serveis als pagesos instal·lats en masos (un servei podria ser el de premsat) i que a la vegada controlaven la zona.

Aquest petit nucli fortificat és tot un exemple de defensa treballada i pensada organització de l'espai, però a més, l'interès del jaciment ve donat pel fet de ser tot d'una sola fase, del segle III a.C., al voltant del 200 a. C., i tenir una ocupació d'uns 40 o 60 anys, ja que els seus habitants van haver de marxar segurament a causa de la II guerra púnica, i no van tornar. Així, als Estinçells, els temps s'atura 50 anys i aquesta característica permet entendre una part molt concreta de la història, i d'una cultura, la ilergeta, sense

interferències posteriors.

Des del 2002 cada any s'ha realitzat campanyes d'excavació al jaciment i a més, hi ha hagut tres plans d'ocupació, gestionats pel Consell Comarcal, que han permès tenir persones treballant vuit hores al dia durant sis mesos; recentment els n'han concedit dos més (un a l'Ajuntament de Verdú i un altre al Centre d'Estudis Lacetans). La feina que s'està duent a terme farà possible que en un futur, els Estinçells mostri tot el seu esplendor als visitants, però de moment aquest jaciment encara guarda curiositats que amb el temps anirà revelant. ☺

Bibliografia

'El jaciment ibèric dels Estinçells (Verdú, l'Urgell): un petit nucli fortificat del segle III aC', per David Asensio, Ramon Cardona, Conxita Ferrer, Jordi Morer, Josep Pou i Oriol Saula. Revista Cota Zero n.19, 2004. Vic, p.4-6.

Benjamí Tous

Artista polifacètic

Benjamí Tous

Benjamí Tous és un remolí d'efervescència creativa, incandescent, prolífic i arrabassador. Potser això només és una simplificada percepció exterior del moment vital que li toca viure -acaba de ser avi-, conjugat amb l'etapa pictòrica actual, la qual el té completament fascinat i, segons diu, li aporta una plenitud escandalosa. D'aquesta etapa, dels petits éssers sobre blanc, en veurem fins al 5 de gener de 2009 una mostra a la galeria Isis de Tàrraga. En Benjamí destil·la un discurs emotiu per aquells que opten per deixar-se anar i escoltar-se'l. És una boutade elegant per aquells que prefereixen mantenir-se a distància com a mers espectadors; però, per a l'actualitat i el mercat de l'art, esdevé un pintor intel·ligent, compendi d'emotivitat i claredat.

Text i fotografia: Arboló Monell

Com sorgeix "Tous sobre blanc"?

Jo no vaig triar aquest tema: ell m'ha triat a mi. L'exposició sorgeix d'una proposta del Jordi Marcos. Li he d'agrair que m'hagi tornat a la pintura dels anys vuitanta... No és mai igual però crec que es manté l'essència. Tot és sobre el fons blanc perquè el blanc és llum i és espai. Com tothom, havia viscut la dictadura com una època fosca, de limitació. A Belles Arts vaig haver de pintar una explosió d'alegria, en estar en unes naus molt grans plenes de llum mediterrània, lluny de la boira de Lleida i dels freds; per mi era una festa; era el confetti, els focs artificials, tot i que realment no els imito mai. En els meus quadres, tot puja. Tot són explosions, dona una sensació molt gran de llibertat. Per això penso que és una mica miraculós que pugui pintar això. No crec que ho pugui fer sempre. Pintar aquests quadres és terriblement difícil. Cal que jo mateix em situï molt i, després, cal que exploti.

Què hi ha, dins aquests quadres?

Tot comença quan, al juny, el Josep Mestres em va demanar uns dibuixos per l'Atac de Jazz de Tàrraga; i van sorgir uns petits elements en blanc i negre que volaven. Ell volia una cosa abstracta; em va dir: "Fés allò que feies fa anys... els bitxos". La gent, popularment, en diu així. D'aquesta sèrie en dic petits elements de color que volen. Haurien de ser abstractes, que no es reconguin, però és molt difícil. Apunto idees figuratives que trobo molt bones, com tot de Colons i estàtues de la Llibertat petites.

Com s'organitza l'exposició?

Són més de vint peces. A l'exposició hi haurà teles molt grosses: de 2 metres per 2 metres, i fins i tot, de 2,60... Són els formats més grans que he pintat mai. S'exposaran en format de díptics i tríptics, tot i que permeten jugar amb la independència de cada peça. Algunes de les peces, seran remakes d'altres obres del 81. L'exposició serà per Nadal, i l'ambient és immillorable. Si nevés, seria perfecte...

Hi ha alguna peça que consideri especial?

Per a mi tenen molt interès quatre peces en la primera de les quals jugo amb tons suaus -inicialment havien de ser grisos- i els altres tres formen un tríptic molt interessant. Un serà vermell amb quadrats: el mercat és quadrat i sembla com si hi hagués gent que hi va. Hi ha síndries i taronges... El groc és molt divertit perquè són tot d'ulls de Déu, piràmides

d'Egipte i casetes de la platja de Gijón –on estiejejo–; és el sol i la llum. I el blau, que seran tot de rodones. No serà una gran rodona perquè aquesta idea em toca molt els nassos: la primera cosa que fa tota la gent que pinta és una gran rodona. Doncs jo no faré això, sinó que faré històries de la bola sola. Seran tot de boles on hi viu un home i una dona. És una història que tinc inèdita i que remet al Petit Príncep.

Quins colors utilitza?

Em sorgien tres gammes: la primera, és la gamma de colors Miró, que m'agradava molt, i en la qual s'utilitzen els colors primaris, els que utilitzava als anys vuitanta. Vermell, blau i groc, l'un al costat de l'altre, donen una alegria i una festa que només entenem aquí. Per això, aquests colors són com la traca de la festa major, com la petardada valenciana. També a Belles Arts, vaig fer un estudi de la segona gamma, que són els colors bonics; són aquells que agraden als nens, els de les festes majors, els que agraden als països sudamericans. Són el rosa, el groc llimona, el verd claret, el taronja, el blau cel... I la tercera gamma són els colors Nuri: els grisos, blaus trencats i ocres. Més modul·lats, més suaus.

És arriscat, pintar una tela blanca?

Vaig estar set anys treballant amb Hernández Pijuan. Em va marcar molt el camí i la sensibilitat. Quan era el meu professor de Belles Arts, un dia que estava fent una tela enorme, ell es passejava per sota. Era l'alumne que feia la tela més grossa. I em deia: "Ja està, Benjamí? Ja ho tens clar?". Aleshores, començava a pintar, a ràfegues. I li preguntava, a l'Hernández Pijuan: "Massa de pressa? Em renyaràs?". I ell responia que no. Als altres alumnes els deia: "Heu de fer com el Benjamí: el tio agafa una tela blanca... I, quins collons!". Jo li explicava que també m'ho pensava, abans de pintar; i ell ho trobava lògic. Hi havia una musicalitat, quan creava el quadre: un dia em va demanar de quedar-se a veure com ho feia. Jo vaig protestar: "És que faig tonteries, quan el pinto". "Doncs, fés-les", em va respondre. Faig com tot un xou. Així és com pinto. Quan algú em pregunta què són, doncs no ho sé. Pot ser un cap d'un ocell, un plat amb dos forquilles, un ou ferrat, una flor... Però, en principi, és un so.

Hi ha algú que pinti res semblant?

Hi ha un artista, Monpeau, que, ja quan feia aquestes obres a Belles Arts, em recomanaven que l'anés a veure, perquè estava fent alguna cosa semblant. Les frases de Monpeau a la seua pintura sí que em semblen significativament semblants a la meua pintura. Per exemple, quan diu: "Es belluguen perquè estan vius". Monpeau acostuma també a fer uns llistats a les pintures on hi diu: "Focs artificials; alegria...". Jo coincideixo amb ell en la idea que, cadascuna de les meues petites figures té vida pròpia.

Aquesta sèrie significa un canvi dins el seu projecte creatiu?

Amb aquest tema descanso de la dinàmica que portava de les set personalitats pictòriques. Jo tenia diferents registres; feia còmic: l'Eloi, prou conegut a Tàrrrega i també a Lleida, on va sortir durant quatre anys. M'agradava pintar aquarel-

les, que no té res a veure amb l'abstracció o la pintura més provocativa. Tot això va desencadenar en la invenció d'una personalitat pictòrica per cada dia de la setmana. Els dilluns era una il·lustradora, dimarts una pintora constructivista-cubista, dimecres una abstracció oriental, dijous una provocació eròtica, divendres ho resumia tot en uns plànols de Barcelona, dissabte més història o historieta i diumenge l'aquarel·lista.

Què significa per vostè, la sèrie sobre blanc?

Per mi, aquesta exposició és una lluita entre allò racional i l'irracional. Per una banda, els més romàntics, no suportarien que estés tant pensada. Em poso jo les meues pròpies limitacions. Per altra banda, em surt la part més irracional quan estic davant una tela que m'ha costat un ull de la cara, perquè acostumo a treballar amb materials boníssims, em llibero de la preocupació pel mateix material o de la responsabilitat d'allò que li pugui agradar al públic i em comporto com un nen, faig entremaliadures i jugo. Aquests dies estic vivint una època molt important a la meua vida perquè recentment he sigut avi. Com els explico jo a la gent convencional que, tot i que sóc molt feliç amb la meua neta, que l'estimo moltíssim, crec que és més bèstia el que he sentit com a pintor. Pintar sempre és un repte i un desafiament. Tant me fot si es ven o no. El que he viscut jo amb aquestes teles i aquest espai en blanc, ja m'omple la vida. Aquesta catarsi que sento davant del quadre blanc i buit quan pinto és una cosa molt gran.

Quins projectes té pensats, després d'aquest?

Ara estic fent la meua primera obra gràfica que és la litografia. Havia fet gravat, a Lleida. He anat a un taller de Barcelona, on hi treballa gent com Perico Pastor, i també hem fet elements sobre blanc. I ha estat molt apassionant. A més, cal tenir en compte la complicació de treballar amb aquesta tècnica. Passat Nadal potser em poso en alguna altra cosa. Per exemple, contestaré al Miranda amb un quadre amb contingut, perquè, el Colón i la Llibertat no es van casar mai, ho sento per Miranda.

Es troba còmode, fent de professor d'art?

Fa trenta anys que faig de professor a l'Escola d'Estiu de Lleida. M'encanta fer entendre que Tàpies no es vol burlar de ningú. Si ve algú que em pregunta: "Què vol dir, això?", a mi se'm desencadena tota una lliçó pedagògica. Davant de l'art cal posar en funcionament tots els teus sentiments. L'art entra pels sentits i pels sentiments; per a mi, és una cosa passional. Deia Almodóvar: "En el campo de los sentidos y los sentimientos cabe todo". I el Machado deia: "Qué hay entre el vivir y el soñar?"; i jo li contesto: "¡Coño! ¡Pintar!".

És dur, dedicar-se a l'art?

Tothom ha vist sempre la meua personalitat més hedonista. És cert. Però, fa dos anys, a Tàrrrega, vaig fer una performance en la que anava vestit de Jesucrist arrossegant el caballet. La gent van entendre el meu missatge: he patit molt. Ho concretaré: he renunciat a tenir diners i temps. I, a més, he hagut de pagar un preu alt en solitud. És difícil explicar que ser pintor és una feina dura. 🌀

Castellfollit del Boix a Castellar (Segarra) Text i fotografia: Antoni Palou Català

Pubill a sota (masia i molí hidràulic que es nodria de l'irregular cabal de la riera de Castellfollit), una esplèndida panoràmica del cim del Pedraforca i la serralada del Cadí al fons. Iniciem el descens, i a sota veiem petita l'ermita de Santa Cecília de Grevalosa, que es va fent gran a mesura que ens hi atansem. Situada dalt d'un serral, es tracta d'una ermita romànica del s. XII, amb un frontal coronat per dues campanes, aplega al seu costat un petit cementiri on hi resta una curiosa inscripció que es pot llegir a la seva entrada i que diu "atura't aquí i prega per los difunts..."; en sortir ens fem l'obligada foto i continuem el descens per un paisatge abrupte, sec, sovint tapissat amb brots de romaní i garrics, és la serra del Soler. Arribats al fons de la vall, trobem un toll immens que ens obliga a pujar a uns marges per vorejar-lo. Sortim de nou a la carretera inicial que va de Castellar a Castellfollit, els xòfers ens dirigim cap als cotxes i els altres cap a Castellar. Dinem al restaurant de Castellar a un quart de tres, molt contents (uns més que uns altres) i cansats del llarg recorregut.

La descoberta d'avui ha estat diferent, al límit del Bages hem trobat un indret seductor, on els boscos i els barrancs conflueixen en un accidentat paratge espectacular, que de tant en tant ens agrada sovintejar, i alhora gaudir. 🌿

Iniciem la temporada i comencem forts: anem a Castellar, un indret amagat al límit de la comarca de l'Anoia, a la vora del Bages. El dia escollit, diumenge 28 de setembre. Gairebé som una quarantena, i a l'entorn del quiosc del Pati, decidim qüestions essencials com quants ens quedarem a dinar, els plats del menú que cadascú ha d'escollir... com deia, qüestions de transcendental importància que només ho són si s'escauen en diumenge.

Pugem als vehicles, i dirigint-nos per l'eix -no desdoblant- direcció Girona, prenem la sortida de Castellar, després, seguint una carretera estreta d'uns 10 quilòmetres de recorregut, arribem a Castellfollit del Boix, on deixem els cotxes.

Iniciem la caminada, i molt aviat, sor-

tint del municipi, ens trobem envoltats de boscos i d'un paisatge encisador. Iniciem una lleugera pujada i tot d'una, esmorzem, són gairebé tres quarts d'onze i la gana ens empaita. Tot seguit, continuem la ruta, i ara sí que pugem fort. Els joves boscos d'alzines i roures ens acompanyen en l'esforç, recordant el lamentable incendi que assolà la zona l'any 1980; la sàvia naturalesa ens ha regalat una nova oportunitat i el bosc es va regenerant (fins a la propera...). En un altiplà, trobem una barraca de vinya o petita cabana de pedra seca, amb volta de canó vista, molt ben conservada i encantadora; situada al bell mig d'un prat ens convida a admirar-la i fruit-la. Continuem fins al cim, arribant al que en diuen el "Cogulló de Cal Torre". L'esforç té la seva recompensa: dividim les muntanyes de Montserrat, la masia de Can

Gàver i Altadill (Segarra)

Text i fotografia:
Antoni Palou Català

Anem a la veïna comarca de la Segarra, als pobles de Gàver, Altadill i Estaràs. Ens reunim, diumenge dia 19 d'octubre, som gairebé una trentena, enfilem la carretera i deixem els cotxes a Gàver.

Molt a prop visitem el naixement del riu Sió, un enclau molt ben conservat que ens marca l'inici d'aquest riu que travessa les nostres contrades, al qual s'hi accedeix baixant per unes escales de pedra on brolla la font, senyal inequívoc del seu origen. Continuem el camí de terra, i esmorzem prop d'una masia. Fem camí cap a Altadill en un paisatge humit, sovintejant ombra-dius i boscos d'alzines, roures i pins; notem, i així ens ho comenta la nostra amfitriona d'avui, la Roser Maja de Gàver, que hi ha molts arbres malalts, completament secs, i aquest fenomen no s'explica, sembla que ho estan estudiant i encara no en saben les causes (la sequera s'ha descartat per raons evidents); la gent de l'entorn està preocupada per aquest fet, que malmet greument aquest paisatge tan característic de la Segarra, i del que cal ocupar-se'n amb urgència.

Seguint el camí, arribem fins a una cabana de pedra seca, quasi soterrada, plena d'aigua, a la qual s'hi accedeix per un baixador derruït, està situada tot just darrera l'ermita de Sant Salvador. Continuem la ruta i arribem a Altadill, on ens espera en Josep Salat Cortadellas, el propietari d'una de les principals masies d'Altadill. Ens mostra amablement els baixos de la masia, es tracta d'una casa fortificada, construïda durant el s. XI i plena de passadissos secrets de pedra per on es podia sortir de la casa en cas d'assetjaments i atacs. Veiem una torre circular, que per dins és un cub on s'introduïa el raïm. Ens quedem gratament sorpresos d'aquesta fortalesa, el Josep ens explica que la va restaurar per parts, i que ho pot assumir en tenir la propietat d'una pedrera; tot plegat requereix una forta inversió i amb els temps que corren, demostra esforç i tenacitat,

característiques pròpies d'aquestes contrades nostres de secà, i d'aquesta Segarra que tant ens encanta.

Continuem el camí, i ara tot és baixada, passem per Estaràs, i vorejant el riu Sió, a la 13.20h, arribem fins a Gàver, on hem deixat els vehicles, precisament molt a prop de l'església nova, on fan missa avui (la tercera setmana de cada mes), parlem amb mossèn Rivera i tot seguit, ens desplaçem a Sant Guim de Freixenet, per dinar a Ca la Maria.

Avui no hem descobert res, ja el coneixem aquest entorn, però no deixa de sorprendre'ns per la seva senzillesa i frugalitat, tan pròpies d'aquests paratges segarrens, alhora nostres i tan propers. 🌀

la cui- na

La Secció de Gastronomia del Centre Cultural us proposa per aquest semestre una nova recepta boníssima i assequible per a totes les butxaques, pensant amb els temps que corren, així podem gaudir d'àpats ben senzills i saludables.

Les persones interessades a participar en les activitats que organitza la secció gastronòmica, cal que es posin en contacte amb l'Isabel Ormeño, al telèfon 973 311 320.

Sardines marinades

Recepta de Roser Bergadà

Ingredients per a 4 persones:

- 400 gr de sardines fresques
- Sal
- Oli d'oliva
- Pebre

Preparació:

Compreu sardines fresques d'una mida grosseta, les poseu en una cassola amb sal abundant durant dos dies. Passat aquest temps les netegeu, traieu les escames, la tripa i l'espina, seguidament les obriu per la meitat en dos filets. Les poseu en una safata ben afilerades, les cobriu amb oli d'oliva i una mica de pebre i les deixeu macerar durant dos dies més i després, ja es poden menjar. Es conserven a la nevera durant molt temps, mentre es mantinguin cobertes d'oli. Bon profit!

Preparació: 30'
Cocció: maceració
Dificultat: fàcil

L'Agenda'09

del Centre Cultural de Tàrraga

GENER 2009

15 gener

Les tertúlies del dijous. Els tragèncics, esperaça o amenaça. Al restaurant Daus de Tàrraga a les 22 h

1 febrer

Sortida cultural. Arbeca i Les Borges Blanques a visitar la famosa Fira de l'Oli que se celebrarà aquest dia. Aquesta sortida es la que correspon al mes de gener i la traslladem al febrer en motiu d'aquesta Fira.

En la propera revista us farem saber les sortides culturals d'enguany.

Recordeu!

Els dimecres, a 2/4 d'onze del matí, programa a Ràdio Tàrraga.

El primer diumenge de mes: al vestíbul de l'Ateneu, mercat de segells, monedes i pins.

El tercer dissabte de mes: mercat de les antiguitats i les arts.

Llibres

www.llibres.cat

Novel·la

PETONS DE DIUMENGE

Silvia Soler
COLUMNA

Petons de diumenge és una novel·la sobre les petites revolucions personals que milers de dones, autèntiques heroïnes quotidianes, van haver de dur a terme en aquest país per construir la seva felicitat en l'entorn hostil i asfixiant de la dictadura i la repressió religiosa. La seva protagonista, Valèria Isern, aconsegueix afermar el seu amor en un temps que estimar-se era pecat, i quan els petons que duraven una mica

s'havien de reservar per als diumenges. Al voltant de la seva història amorosa, aparentment ingènua, la Valèria construeix una vida plena, intensa i sàvia.

Novel·la

PA AMB XOCOLATA

Teresa Roig
ARA LLIBRES

Una novel·la d'intriga situada a Agramunt durant la Guerra Civil. Un aviador italià s'estavella prop del poble i perd la consciència. Un nen l'ajuda a recuperar la memòria i a través de les seves converses descobrim el passat tèrbol de l'aviador. Una antiga fàbrica de xocolata segella l'amistat entre els dos protagonistes i els ajuda a mantenir la il·lusió pels petits plaers de la vida.

agenda

DESEMBRE 08

desembre

Divendres Dia 5

Cine Club La Lloca: *Sólo quiero caminar*. Abans es projectarà el curt *El ataque de los robots de Nebulosa 5*, premi del jurat al Millor Curtmetratge de Temàtica Lliure a Lo Cercacurts 2008. A 2/4 d'11 de la nit, a Cinemes Majèstic.

Dissabte Dia 6

10a. Fira d'Artistes i Activitats Tradicionals de Tàrraga. De les 11 del matí a les 2 del migdia, i de 2/4 de 5 de la tarda a les 9 de la nit. A l'Espai Fassina i a l'Espai MerCAT

Diumenge Dia 7

Mercat mensual de segells, monedes i pins. Durant tot el matí, al vestíbul del Teatre Ateneu

Diumenge Dia 7

Sortida ciclista amb Bicicleta Tot Terreny (BTT): avituallament a Castellnou. A 2/4 de 9 del matí, des de l'estació de Renfe.

Diumenge Dia 7

10a. Fira d'Artistes i Activitats Tradicionals de Tàrraga. De les 11 del matí a les 2 del migdia, i de 2/4 de 5 de la tarda a les 9 de la nit. A l'Espai Fassina i a l'Espai MerCAT.

Diumenge Dia 7

Sessió de ball amb el grup El Cairo. A les 7 de la tarda, a la sala de festes La Granja (carrer de La Granja, s/n). Cada diumenge, a les 7 de la tarda, a la Sala de Festes La Granja. Preu: 6 euros (amb consumició inclosa)

Dilluns Dia 8

10a. Fira d'Artistes i Activitats Tradicionals de Tàrraga

Divendres Dia 12

Sessió de cinema · La Marató de TV3, dedicada a les malalties mentals greus. A les 8 del vespre, a Cinemes Majèstic (avinguda de Catalunya, 54)

Dissabte Dia 13

Tàrraga sona a jazz: Santi Careta Group i Juliane Heineman

A les 11 de la nit, a l'Espai MerCAT (plaça de les Nacions sense Estat). Preu: 6 euros (Amics de l'Atacdejazz, TR3S C, estudiants i Carnet Jove: 3 euros)

Diumenge Dia 14

Sortida ciclista amb Bicicleta Tot Terreny (BTT): avituallament a Vallbona. A 2/4 de 9 del matí, des de l'estació de Renfe

Diumenge Dia 14

Presentació del llibre Tàrraga (1898-1923): societat, política i imaginari de Joaquim Capdevila i Capdevila. A càrrec del mateix autor i de Conxita Mir Curcó, professora d'Història de la Universitat de Lleida. A la 1 del matí, a la Casa Consistorial (plaça Major, 1)

Diumenge Dia 14

Teatre infantil: La Caputxeta Vermella amb Dreams Theatre. A 1 / 4 de 7 de la tarda, al Teatre Ateneu (plaça del Carme, 12). Preu: 4 euros

Diumenge Dia 14

Sessió de ball amb el grup New York. A les 7 de la tarda, a la sala de festes La Granja (carrer de La Granja, s/n). Preu: 6 euros (amb consumició inclosa)

Dijous Dia 18

I Jornades Els i les qui es queden: L'impacte de la immigració en els països d'origen. A 2/4 de 10 del matí, a la Casa Consistorial (plaça Major, 1)

Divendres Dia 19

I Jornades Els i les qui es queden: L'impacte de la immigració en els països d'origen. A 2/4 de 10 del matí, a la Casa Consistorial (plaça Major, 1)

Divendres Dia 19

Cine Club La Lloca: *Gomorra* de Matteo Garrone (Itàlia, 2008). Abans es projectarà *Pantomima*, Millor Curtmetratge Votació del Públic Lo Cercacurts 2008. A 2/4 d'11 de la nit, a Cinemes Majèstic (Avda. Catalunya, 54). Preu: 5 euros

Dissabte Dia 20

Mercat de les Antiguitats i les Arts

Tota la tarda, al carrer del Carme

Dissabte Dia 20

50è. aniversari de l'Agrupament Escolta i Guia Mestre Güell - Roger de Llúria: *Rebuda de la Llum de la Pau de Betlem*. Durant tota la tarda, a l'Espai MerCAT (plaça de les Nacions sense Estat)

Dissabte Dia 20

Concert de Nadal de la Coral Infantil Mestre Güell i l'Orfeó Nova Tàrraga. A 1 / 4 de 10 de la nit, a l'Església del Carme (plaça del Carme) Gratuït

Dissabte Dia 20

Temporada de Teatre 2008 - 2009: Gosses De E. Federman, M. Kartun, N. Caniglia i C. Martínez Bel. A les 10 de la nit, al Teatre Ateneu (plaça del Carme, 12)

Dissabte Dia 20

Concert del grup Saiaia (fusió electrònica). A 2/4 de 12 de la nit, al Bar Kirikú (plaça de les Nacions sense Estat). Gratuït

Diumenge Dia 21

Sortida ciclista amb Bicicleta Tot Terreny (BTT): avituallament a Ivars d'Urgell. A 2/4 de 9 del matí, des de l'estació de Renfe.

Diumenge Dia 21

Concert de Nadal de la Coral Infantil Mestre Güell i l'Orfeó Nova Tàrraga. A les 12 del migdia, a l'Església del Talladell. Gratuït

Diumenge Dia 21

Sessió de ball amb Joan Carbonell i espectacle de circ amb La Raspa. A les 7 de la tarda, a la sala de festes La Granja (carrer de La Granja, s/n). Preu: 6 euros (amb consumició inclosa)

Dimecres Dia 24

Festa Vè Aniversari amb sessió de DJonkey. A les 12 de la nit, al Bar Kirikú (plaça de les Nacions sense Estat) Gratuït

Dijous Dia 25

Teatre: Avij jove vol companyia de Lluís Coquard A càrrec del Grup de Teatre BAT. A les 10 de la nit,

al Teatre Ateneu (plaça del Carme, 12)

Divendres Dia 26

Teatre: Avij jove vol companyia de Lluís Coquard (reposició). A càrrec del Grup de Teatre BAT. A les 6 de la tarda, al Teatre Ateneu (plaça del Carme, 12)

Dissabte Dia 27

23è Parc de Nadal de Tàrraga: tallers, activitats, animació infantil,... De 4 tarda a 8 vespre, Plaça de les Nacions sense Estat i espais urbans adjacents. Inauguració oficial a les 6 de la tarda amb gran espectacle d'animació

Diumenge Dia 28

Sortida ciclista amb Bicicleta Tot Terreny (BTT): avituallament a Sant Guim. A 2/4 de 9 del matí, des de l'estació de Renfe

Diumenge Dia 28

Concert de Nadal de la Coral Ramon Carnicer: Selecció del Magnificat de Vivaldi i de l'Oratori de Nadal de Bach. A 3 / 4 d'1 del migdia, a l'Església de la Mercè (plaça de Sant Josep de Calassanç). Gratuït

Diumenge Dia 28

23è Parc de Nadal de Tàrraga: tallers, activitats, animació infantil,... De 4 tarda a 8 vespre, Plaça de les Nacions sense Estat i espais urbans adjacents. Ciutat Gegantera 2009: taller de muntatge fotogràfic amb els gegants de Tàrraga.

Diumenge Dia 28

Sessió de ball amb el grup Mediterrània. A les 7 de la tarda, a la sala de festes La Granja (carrer de La Granja, s/n). Preu: 6 € (amb consumició inclosa)

Dilluns Dia 29

23è Parc de Nadal de Tàrraga: tallers, activitats, animació infantil,... De 4 tarda a 8 vespre, Plaça de les Nacions sense Estat i espais urbans adjacents. Ciutat Gegantera 2009: taller de muntatge fotogràfic amb els gegants de Tàrraga.

Recollida de cartes del Patge Kassam, de 5 de

la tarda a 8 del vespre, al Palau dels Marquesos de la Floresta (carrer del Carme).

Dimarts Dia 30

23è Parc de Nadal de Tàrraga: tallers, activitats, animació infantil,... De 4 tarda a 8 vespre, Plaça de les Nacions sense Estat i espais urbans adjacents. Espectacle de Xanques i Talons, a les 6 de la tarda

Recollida de cartes del Patge Kassam, de 5 de la tarda a 8 del vespre, al Palau dels Marquesos de la Floresta (carrer del Carme)

Dimarts Dia 30

3r. Cicle de Cinema en Blanc i Negre: Zemlya. Tierra d'Aleksandr Dóvzhenko (URSS, 1930). A les 9 del vespre, a la Sala Cafè de l'Ateneu (plaça del Carme, 12). Gratuït

Dimecres Dia 31

23è Parc de Nadal de Tàrraga: tarda de cinema. A les 4 de la tarda, a Cinemes Majèstic (avinguda de Catalunya, 54)

Dimecres Dia 31

Disco Party Cap d'Any 2009: festa per a tothom amb ritmes disco, rumba, salsa, latin music,... Xocolatada a la matinada. A 2/4 d'1 de la matinada, a la Carpa de la plaça de les Nacions sense Estat. Gratuït

Divendres 2 de gener

23è Parc de Nadal de Tàrraga: tallers, activitats, animació infantil,... De 4 tarda a 8 vespre, Plaça de les Nacions sense Estat i espais urbans adjacents. Actuació de BatBATuka, a les 6 de la tarda

Dissabte 3 de gener '09

23è Parc de Nadal de Tàrraga: tallers, activitats, animació infantil,... De 4 tarda a 8 vespre, Plaça de les Nacions sense Estat i espais urbans adjacents. Cercavila amb la presentació dels dos nous capgrossos de Tàrraga, la Rosalia i el Pio, a les 6 de la tarda amb l'Associació Guixanet i el so dels Grallers de la Barra.

Diumenge 4 de gener Mercat mensual de segells, monedes i pins. Durant tot el matí, al vestíbul del Teatre Ateneu (plaça del Carme, 12). Atractiva cita per a col·leccionistes on es pot trobar tot tipus de peces relacionades sobretot amb la numismàtica i la filatèlia.

Diumenge 4 de gener

23è Parc de Nadal de Tàrraga: tallers, activitats, animació infantil,... De 4 tarda a 8 vespre, Plaça de les Nacions sense Estat i espais urbans adjacents. Gran espectacle de cloenda, a les 6 de la tarda

Diumenge 4 de gener

Teatre: Els Pastorets de Josep Maria Folch i Torres. A càrrec del Grup de Teatre BAT. A les 6 de la tarda, al Teatre Ateneu (plaça del Carme, 12)

Diumenge 4 de gener

Sessió de ball amb el grup Stresband. A les 7 de la tarda, a la sala de festes La Granja (carrer de La Granja, s/n). Preu: 6 € (amb consumició inclosa)

Dilluns 5 de gener

Cavalcada de Reis 2009 A les 7 de la tarda, amb el següent recorregut: avinguda de Tarragona, carrer de Sant Pere Claver, carrer de Joan Maragall, plaça del Carme, avinguda de Catalunya, carrer del Carme i Plaça Major

Dimarts 6 de gener

Teatre: Els Pastorets de Josep Maria Folch i Torres. A càrrec del Grup de Teatre BAT. A les 6 de la tarda, al Teatre Ateneu (plaça del Carme, 12)

Recollida de paquets per als Reis d'Orient. Dia 2 de gener '09, de 19 a 21 h Dia 3 de gener, de 12 a 14 h. i de 19 a 21 h. Al CEIP Jacint Verdaguer.

Benjamí Tous

Tous sobre blanc

COL·LECCIÓ

exposició

Acol·lim l'exposició d'aquest artista tangerí fins al 5 de gener de 2008.
Tous es mostra satisfet amb el retorn a una època de llibertat, una sensació
que aconsegueix contagiar a l'observador de la sèrie "Tous sobre blanc".

del 5 de desembre al 5 de gener 2008

Horari d'exposició

De dilluns a divendres, de 17 a 20 h

Divendres i diumenges, de 10.30 a 13.30 h i de 17.30 a 20 h

Consultar altres horaris

www.isis.net

ISiS
fons
d'Art

Governador Paduaes, 10 | 25300 TÀRREGA | info@isis.net |
Tèl. 908 841 851 - 908 841 852 | Fax 973 602 344